BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA BIASHARA, VIWANDA NA MASOKO KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016

Mheshimiwa Spika, Awali ya yote, naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu , Mwingi wa Rehema na Mwenye Kurehemu, ambaye ametujaalia uzima na afya njema na kutuwezesha kukutana hapa leo tukiwa ndani ya Baraza lako tukufu, tukitekeleza majukumu yetu mbali mbali ya kuwatumikia wananchi wetu ambapo leo tunajadili Bajeti ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, Kwa dhati kabisa, napenda pia kukushukuru wewe binafsi Mheshimiwa Spika kwa kunipa nafasi hii ya kuwasilisha Maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, Nichukue nafasi hii pia kuishukuru na kuipongeza Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa kuweza kuwasilisha mbele ya

Baraza lako tukufu Bajeti ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2015/2016 kwa ufanisi na umahiri mkubwa katika mfumo mpya wa bajeti unaozingatia programu *"Program Based Budget"* **(PBB).**

Mheshimiwa Spika, Kwa namna ya pekee sasa napenda kuwapongeza na kuwashukuru kwa dhati Waheshimiwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa ushirikiano wao mkubwa wanaotupa wakati wa kuipitia bajeti ya Wizara hii. Naomba niwatambue kwa kuwataja kwa majina Waheshimiwa Wajumbe hao pamoja na Makatibu wake kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Hija Hassan Hija - Mwenyekiti
2. Mhe.Viwe Khamis Abdalla - M/ Mwenyekiti
3. Mhe. Jaku Hashim Ayoub - Mjumbe
4. Mhe. Hamad Masoud Hamad - Mjumbe
5. Mhe. Raya Suleiman Hamad - Mjumbe
6. Mhe. Asha Abdu Haji - Mjumbe
7. Ndg. Fatma Omar Ali - Katibu
8. Ndg. Haji Khatib Haji - Katibu

Mheshimiwa Spika, Wizara ya Biashara Viwanda na Masoko ina jukumu la kusimamia masuala ya biashara na maendeleo ya viwanda nchini ikiwa ni pamoja na kuhakikisha tunakuwa na masoko ya uhakika ya bidhaa zetu ndani na nje ya nchi yetu. Majukumu haya sio madogo, ni makubwa kwa maendeleo ya nchi yetu na hasa ukizingatia kuwa sekta hii ya biashara na

viwanda ni kichocheo kikubwa cha maendeleo ya uchumi popote pale duniani.

Mheshimiwa Spika, taarifa zinaonesha kuwa mwenendo wa bei za bidhaa muhimu hapa nchini uliendelea kuwa wa utulivu kwa takriban kipindi chote cha mwaka wa fedha 2014/2015. Aidha, ni jambo la faraja kuona kuwa hali ya upatikanaji wa chakula muhimu (mchele, sukari na unga wa ngano) iliendelea kuwa nzuri kwa kipindi kirefu sasa. Pamoja na hali hiyo, Kamati inaitaka Wizara kufanya utafiti juu hali iliyojitokeza hivi karibuni ya kuwepo kwa tofauti kubwa ya bei za bidhaa kati ya Unguja na Pemba kwa bidhaa za za Pemba kuuzwa kwa bei ya juu zaidi kuliko kawaida.

Mheshimiwa Spika, Tathmini ya bajeti ya Wizara hii kwa mwaka 2014/2015 inaonesha kuwa uingizwaji wa fedha kwa Wizara hii ya Biashara, Viwanda na Masoko kama ni msimamizi mkuu wa kuziendeleza Sekta za biashara na viwanda si wa kuridhisha sana kwani hadi kufikia mwezi wa Marchi, 2015 fedha zote zilizopatikana ni asilimia 65% tu ya makadirio.

Mheshimiwa Spika, Katika ukusanyaji wa mapato Wizara hii iliidhinishiwa kukusanya mapato ya Tshs. 100 milioni kutoka katika vianzio vyake mbali mbali ambapo hadi kufikia mwezi Machi, 2015, Wizara ilikuwa imeshakusanya Tshs. 71.4 milioni.

SHIRIKA LA BIASHARA LA TAIFA (ZSTC)

Mheshimiwa Spika, Katika msimu wa mwaka 2014/2015, Shirika la Taifa ZSTC lilijiwekea lengo la kunua karafuu kati ya tani 3,400 hadi 3,600 zenye thamani ya Tshs. 54 bilioni ambapo hadi kufikia mwezi Machi, 2015, jumla

ya tani 2,800 zenye thamani ya Tshs. 39.3 bilioni zilinunuliwa kutoka kwa wakulima.

Mheshimiwa Spika, Pamoja na mafanikio makubwa yaliyofikiwa na Shirika hili katika biashara ya karafuu na kuliendeleza zao lenyewe la karafuu, bado kuna changamoto kadhaa zinazoendelea kuikabili biashara hii ikiwemo magendo ya karafuu pamoja na kujitokeza kwa baadhi ya watu wnaopita majumbani wakidai kuwa wametumwa na Shirika la ZSTC kupita miataani kununua karafuu. Lakini changamoto kubwa zaidi ni ile ya uchafuzi wa karafuu.

Mheshimiwa Spika, Taarifa zinaonesha kuwa kuna baadhi ya wakulima wanachanganya karafuu na makonyo au vitu visivyostahiki kuwemo katika karafuu, jambo ambalo linaweza kusababisha kuharibu sifa na ubora wa karafuu za Zanzibar. Uchanganyaji huo unaweza kuleta athari kubwa hasa kwa kuwa Serikali hivi sasa imo katika mipango kabambe ya kuilinda karafuu ya Zanzibar kwa kutumia Tasnia ya Malibunifu pamoja kuifanyia utambulisho maalum (Branding). Hivyo, Kamati inaitaka Wizara pamoja na Shirika la Biashara la Taifa (ZSTC) kufanya juhudi za ziada za kutoa elimu kwa wakulima na kukemea tabia hii, kwani licha ya kupelekea kushusha hadhi na soko la Karafuu ya Zanzibar lakini pia itachafua mipango mizuri iliyowekwa ya kuimarisha biashara ya karafuu hapa nchini.

Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2015/2016 Wizara hii ya Biashara Viwanda na Masoko inaomba kuidhinishiwa matumizi ya Shilingi Bilioni Mia Sita, Mia Sita na Nane Milioni Laki Tatu (Tshs.6,608,300,000)ambapo katika mfumo mpya wa bajeti unaozingatia Programu (PBB), matumizi hayo

yamepangwa kugharamia Programu nne (4) ambazo ni Utawala na Uendeshaji, Maendeleo ya Viwanda na Ujasiriamali, Ukuzaji na Uendelezaji Biashara na Progaramu ya Viwango na Uthibiti wa Ubora ambapo ndani ya Programu hizo kuu nne kuna Programu ndogo tisa (9) kama zilivyofafanuliwa katika Hotuba ya Bajeti ya Wizara hii iliyowasilishwa mbele ya Baraza lako Tukufu hivi punde.

PROGRAMU NDOGO YA MAENDELEO YA WAJASIRIAMALI

Mheshimiwa Spika, Kama ilivyoelezwa kuwa kwa mwaka wa fedha 2015/2016, Programu hii inakusudia pamoja na mambo mengine kutoa misaada ya kitaalamu kwa wajasiriamali wapya katika kuanzisha viwanda vya uzalishaji pamoja na kuelimisha wajasiriamali kuhusiana na mifumo ya fedha na misaada mengine ya kibiashara ambapo jumla ya Shilingi Mia Saba na Ishirini Milioni, Laki Nne na Hamsini na Moja Elfu (Tshs. 720,451,000) zimetengwa kwa ajili ya programu hiyo ndogo. Hata hivyo, Kamati inawasiwasi juu ya utekelezaji bora wa shughuli mbali mbali zilizopangwa ndani ya programu hii kwani hadi sasa Kamati yangu haijafahamu mustakbali wa uanzishwaji wa kituo cha mafunzo ya wajasiriamali ambacho kilikuwa kikizungumzwa kwa muda mrefu sasa.

Mheshimiwa Spika, Kwa mnasaba huu Kamati inaitaka Wizara kutoa maelezo ya kina juu ya hatua zilizofikiwa katika uanzishaji wa kituo cha mafunzo ya wajasiriamali ambapo hapo awali jengo lilokuwa likitumiwa na JKU hapo Saateni ndilo lililokusudiwa kufanywa kituo hicho.

PROGRAMU NDOGO YA VIWANGO NA UDHIBITI WA UBORA

Mheshimiwa Spika, Kama ilivyoelezwa kuwa Programu hii ina Programu ndogo moja ya Viwango na Udhibiti wa Ubora. Programu hii inatarajiwa kutoa huduma za kutayarisha na kukuza viwango pamoja kushajiisha matumizi ya viwango, ni wazi kuwa utekelezaji wa Programu hii utakuwa chini ya Taasisi ya Viwango, Zanzibar (ZBS).

Mheshimiwa Spika, Kwa hivi sasa Taasisi hii imetakiwa kufanya shughuli zake kwa kutumia maabara mbali mbali zilizopo zikiwemo za Bodi ya Chakula Dawa na Vipodozi na Maabara ya Mkemia Mkuu wa Serikali. Hata hivyo, Kamati inaona si vyema kwa Taasisi hii kutumia maabara hizo kwa vile vigezo na viwango (parameters) vinavyotumika katika maabara hizo ni tofauti na vigezo vinavyotakiwa kutumika katika maabara ya viwango. Maabara za Taasisisi hizo zinakidhi vigezo kwa mujibu wa mahitaji ya Taasisi zao lakini hazikidhi vigezo vinavyostahiki katika maabara ya viwango. Maabara zinazopima viwango vya ubora wa bidhaa zina sifa na vigezo vyake vyenye viwango vya Kimataifa. Hivyo, Kamati inaitaka Serikali

kujitahidi kadri iwezavyo ili kuifanya Taasisi hii kuwa na maabara zake yenyewe zenye viwango vinavyokidhi mahitaji halisi ya Taasisi. Aidha, kwa kuwa kazi za Taasisi hii ni kubwa na nyeti zinazohitaji wataalamu wa sayansi na viwango ambao ni wachache hapa nchini, Serikali inapaswa kuyazingatia upya maslahi ya wataalamu waliopo wa Taasisi hii.

Mheshimiwa Spika, Taasisi hii ya Viwango pia ina changamoto ya kuchelewa kwa majibu ya sampuli inazopeleka katika Taasisi ya Viwango

Tanzania (TBS) huko Tanzania Bara kutokana na foleni kubwa ya sampuli za Taasisi mbali mbali zinazohitaji kupimiwa sampuli zao. Hivyo, Kamati inaiomba Wizara kuizingatia changamoto hii kwa uzito unaostahili kwani huzorotesha sana kazi za Taasisi hii kwa hivi sasa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo imejadili na kuyakubali mapendekezo ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa mwaka wa fedha 2015/2016, na inawaomba Waheshimiwa Wajumbe wako wote waijadili, watoe mapendekezo yao na hatimae kuipitisha Bajeti hii. Napenda kuwashukuru na kuwapongeza viongozi na watendaji wa Wizara hii kwa juhudi wanazochukua katika kutekeleza kazi zao pamoja na ushirikiano wao kwa Kamati hii. Aidha, nawashukuru Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza kwa makini na utulivu wa hali ya juu wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha hotuba hii.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuwasilisha.

…………………………

Mhe. Viwe Khamis Abdalla,

Kny:Mwenyekiti,

Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar